

Тетяна ЖЕЛЮК

д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ

СТРАТЕГІЧНІ ІМПЕРАТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ: НОВІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Реформування системи охорони здоров'я в сучасному світовому господарстві здійснюється на засадах людиноцентричного, конкурентного, інноваційного підходів. Охорона здоров'я України не стоїть осторонь цих процесів, забезпечуючи необхідний баланс між наявними ресурсами та гарантованими правами на охорону здоров'я з універсальним покриттям потреб людей у здоров'ї в умовах створення єдиного конкурентоспроможного медичного простору.

Трансформація національної системи охорони здоров'я України пройшла кілька етапів, які умовно можна представити у вигляді певних періодів:

1) 1990- 2000 рр: запровадження приватних медичних послуг та децентралізація системи охорони здоров'я; впровадження реформ, спрямованих на підвищення якості та доступності медичної допомоги;

2) 2000-2010рр.: створення нової системи фінансування охорони здоров'я, запровадження медичного страхування та принципів децентралізації в управлінні охороною здоров'я;

3) 2011-2017 рр. – трансформація фінансування системи здоров'я. У 2016 році було затверджено Концепцію реформи фінансування системи охорони здоров'я та Концепцію розвитку громадського здоров'я. У 2017 році прийнято Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»;

4) 2018-2022 рр.: створення у квітні 2018 року Національної служби здоров'я України (НСЗУ), як єдиного замовника медичних послуг та було укладено перші договори з автономізованими надавачами первинної медичної допомоги. Громадяни отримали можливість обирати сімейного лікаря як в державних, так і в приватних медичних закладах. Також в цей період почала реалізовуватися програма реімбурсації лікарських засобів за електронним рецептом, було впроваджено нові моделі ціноутворення на лікарські засоби, розроблено Національний перелік основних лікарських засобів з використанням інструменту оцінки медичних технологій;

5) 2022-2023 рр.: розробка довгострокової Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року, яка спрямована на покращення врядування, запровадження новітніх цифрових технологій в наданні медичних послуг, універсальне охоплення послугами охорони здоров'я,

розвиток громадського здоров'я, підвищення відповідальності за власне здоров'я та благополуччя, розвиток кадрового потенціалу [1].

Ефективність досягнення програмних заходів залежить від щорічної дорожньої карти їх реалізації, насамперед програми медичних гарантій, яка б враховувала сучасні безпекові виклики. Програма медичних гарантій України на 2023 рік передбачає 39 пакетів послуг первинної, спеціалізованої, високоспеціалізованої допомоги, екстреної, паліативної допомоги, медичної реабілітації, включає також медичну допомогу дітям до 16 років та допомогу при вагітності та пологах. Цим самим програма зберігає цілісність систем охорони здоров'я в умовах війни. Більше того, передбачена стаціонарна та амбулаторна реабілітація. За амбулаторні реабілітаційні послуги НСЗУ сплачуватиме 10 820 грн., а за стаціонарні – 19769 грн при наданні реабілітаційних послуг за одним напрямом реабілітації. Якщо пацієнт отримує реабілітаційні послуги одночасно за кількома напрямами, то ставка складе 33607 грн.[2]

Важливо, що медичні заклади на окупованих територіях та в зоні бойових дій отримуватимуть оплати за окремими пакетами надання медичних послуг. «Для медичних закладів на окупованих територіях передбачено пакет забезпечення збереження кадрового потенціалу для надання медичної допомоги населенню, яке знаходиться на території, яка перебуває в тимчасовій окупації. Цей пакет діє для комунальних медичних закладів, які знаходяться на окупованій території, згідно з переліком Мінреінтеграції. Оплати цим закладам залежатимуть від кількості та категорій працівників на 1 грудня 2022. Ставка за категоріями працівників становить: для управлінського персоналу – 26000 грн.; для лікарів (крім інтернів) та спеціалістів з вищою немедичною освітою, які допущені до медичної діяльності в медичних закладах – 20000 грн.; для середнього медичного персоналу – 13500 грн.; інші працівники та інтерни – 6700 грн.» [2].

Також передбачений пакет «Готовність та забезпечення надання медичної допомоги населенню, яке знаходиться на території, де ведуться бойові дії». На цей пакет контрахтуватимуться комунальні медичні заклади (окрім стоматологічних та закладів первинної медичної допомоги), які перебувають в зоні бойових дій та є в переліку Мінреінтеграції. А також мали договір на амбулаторну та стаціонарну допомогу, один із хірургічних пакетів, стаціонарну психіатричну допомогу та лікування туберкульозу. НСЗУ сплачуватиме цим закладам фактичну вартість послуг, які медичні заклади надавали протягом 2022 року за вказаними пакетами.

Цілісність та стійкість національної системи охорони здоров'я та її перспективи на майбутнє визначають сучасні цифрові технології та

можливості використання штучного інтелекту. В сучасній світовій практиці штучний інтелект (ШІ) використовується для прогнозування результатів лікування пацієнтів, діагностування захворювань, визначення методів лікування за економічно доцільним варіантом та покращення його результатів. Поширення використання програм штучного інтелекту залежатиме від інвестування урядів, окремих компаній у програмне забезпечення штучного інтелекту.

Вивчення світової практики показало, що є кілька способів інвестувати в штучний інтелект у медицині:

- інвестування в компанії, які спеціалізуються на штучному інтелекті в охороні здоров'я. Передусім це IBM Watson Health або NVIDIA, яка розробляє технології медичних зображень на основі штучного інтелекту;
- інвестування фармацевтичних компаній у процеси розробки ліків;
- інвестування в медичну візуалізацію (рентген, МРТ, комп'ютерну томографію). Штучний інтелект може виявляти закономірності та аномалії, які можуть бути невидимі людському оку. Це може допомогти з ранньою діагностикою таких захворювань, як рак, і покращити результати лікування пацієнтів;
- інвестування в програмне забезпечення, прогнозу аналітику. Алгоритми штучного інтелекту може аналізувати великі обсяги даних пацієнтів, наприклад електронні медичні записи, щоб ідентифікувати закономірності та прогнозувати результати лікування пацієнтів чи моделювати перебіг захворювань і можливі підходи до їх лікування. Це може допомогти лікарям приймати більш обґрунтовані рішення щодо надання медичних послуг пацієнтам, що призведе до кращих результатів і потенційно нижчих витрат.

Основними трендами розвитку штучного інтелекту стануть інвестування у відповідальний ШІ, малі і широкі дані, операціоналізацію платформ ШІ, ефективне використання даних, моделей і обчислювальних ресурсів. Використання штучного інтелекту в охороні здоров'я буде пов'язане із такими процесами:

1. Створенням інституційного базису для захисту даних, адже індустрія охорони здоров'я створює величезну кількість даних, приблизно на кінець 2022 року було створено 3000 екзабайт даних, які мають тенденцію до щорічного зростання на 48% в рік [3].

2. Створенням соціально відповідального штучного інтелекту. Використання штучного інтелекту для зменшення та усунення розбіжностей у системі охорони здоров'я.

3. Використанням складніших та інтелектуальніших систем штучного інтелекту для підвищення точності медичних досліджень. За оцінками Accenture, до 2026 року програми штучного інтелекту скоротять щорічні

витрати на охорону здоров'я лише у США на 150 мільярдів доларів за рахунок використання інтелектуальніших програм [4].

4. Поглибленням взаємодії людського капіталу із моделями штучного інтелекту для виявлення та нівелювання можливих помилок.

5. Використанням штучного інтелекту в найближчій перспективі для автоматизації процесів управління записами пацієнтів, планування зустрічей і координація лікування.

Важливо зазначити, що використання новітніх цифрових технологій вимагатиме постійної професіоналізації кадрів для того, щоб вони могли впроваджувати дані технології у щоденну клінічну практику, міжнародного обміну знаннями та співпраці в рамках реалізації інноваційних проектів.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року. Указ Президента України від 18.08.2021 р. № 369/2021. URL: <https://bit.ly/3mTbzxF/>
2. Порядок реалізації програми медичних гарантій на 2023 рік. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yak-realizovuvatymetsia-prohrama-medychnykh-harantii-u-2023-rotsi>.
3. Healthcare outlook 2023.
4. Report CBIInsights 2022. URL: <https://venturebeat.com/ai/6-healthcare-ai-predictions-for-2023/>

Ярослав ЖОВНІРЧИК,

д-р наук з держ. упр., професор,
завідувач відділу проблем державного управління та
адміністративного права Інституту держави і права
імені В.М. Корецького Національної академії наук України,
м. Київ, Україна

Олексій ПОЛІЩУК

аспірант Інституту держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України, м. Київ, Україна

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ**

Сучасна українська держава розвивається шляхом здобуття справжніх цінностей людства, що нагромаджувалися тисячоліттями всім цивілізованим світом. Важливим завданням на цьому шляху є розбудова демократичної, правової, соціальної, незалежної держави, інтеграція її у світове співтовариство, формування суспільства, у якому існує не тільки пріоритет держави, але й людини. Реформи та зміни в усіх ланках суспільного життя актуалізують розробку суспільно-політичних проблем і, зокрема, проблеми вдосконалення взаємостосунків держави і молоді.